

(VIII.)

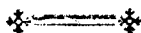
A Tsászári és Királyi Felség' Kegyelmetvel

Indult BÉTSBÖL Kedden 27. Januáriusban. 1795.

Non hospes ab hospite tutus!!

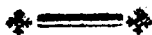
Gyilkos kezek! — hogy onthatatok-ki egy ilyen ember' vérit, illy példa nélkül való kegyetlenséggel! Egy hazája-fiai' betsülletit, mind *Jósef*, mind *Leopold* Tsászár, mind pedig mostan uralkodó Felséges Urunk alatt, mindeneknek vallás-tétele szerént, szembe-tűnő meg-külömböztetett maga-viselete, ritka pallérozottsága, szolgálat-beli hivsége, és felebaráti szeretete által, nevelt hazánkfia, a' jó szivüségnek egy leg-rettegetesebb áldozattyává leve. A' N. Magyar K. Test-örző seregnél Strázsamesteri szolgálatot tévő valóságos Kapitány *Véghelyi*, a' közelebb múlt Pénteken este 11 óra felé, tagjai 17 vágások által bé-fedeztetve, a' vériben heverve és már meg-

H

merevedve, a' szobája pádiméntomán találtaték. A' gyilkos még tegnap bizonyoson nem tudatott, hanem b' történet után csak hamar egy *Anglus* nyelv tanító mester a' kinek a' szerentsétlen Kapitány nem csak jól fizetett, hanem néki szállást fogadott, magával ebédre hordozta, hozzá le-botsátkozott, magánál pipázatta, egy szóval számtalan jót mutatott hozzá, gyanúra el-fogattatván, ez vonatott volt *examen-re*. Mondgyák, hogy el-fogattatásakor a' Politzájt meg-látván, egyfzeriben utat akart légyen vesztetni; és ekkor éppen egy kávé házban lévén, mihelyest a' Politzájt bé-menni látta, mingyár ki-ösöntött más ajton. Az examen-beli első kérdésre: hol voltál ekkor s-ekkor? úgy meg-rettent, hogy az után a' nevit is alig tudta meg-mondani. — Egy tizt szomizedgya *Veghelyinek*, 11 óra felé az ajtó előtt men-vén-el, és a' külső ajtót nyitva lenni látván, bé-kiált, hogy Kapitány Uram! egy pipa dohányra oda fogok menni, de semmi feleletet nem vévén, tsudálkozik, bé néz a' külső ajton, a' Kapitány' kalapját ott láttya a' földön heverni; próbálja a' belső ajtót, azt bé-zárva találja, megyen egy *Gárda* társához, mondgya hogy mitsoda környülállásokat vett eszibe, szaladnak-le Generális *Splényihez*, bé-török az ajtót, és a' szegény Kapitányt a' ajton belől heverve meg-halva találják. Keze, kárja, álla, öfzve vagdalva, a' szivén a' kard majd egészszzen keresztül verve, a' törkánál is le-felé két helyen bé-döfve volt. A' kaponyájának is bé volt egy darabja törve. A' *Gárda* forma-ruhához való kardgya kettőbe törve, egy atzélos kardgya pedig véresen egy szegéletbe támosztva találtatott. Pipát hármát kaptak a' szobájában; mellyből azt hozzák-ki, hogy talám nem csak az említett emberrel lett volna a' szobában. Valami 2 ezer arany kész pénze, s-drága gyűrűi, ezüstyei és orái oda lettek. — O idők, és veszett erköltsök!

A' telünk *Sibériába* is bé illenek. A' hideg majd el-szenvedhetetlen. A' hó olyan nagy, hogy alig emlékeznek hasonlóra. *Bétsben*, kivált a' külső városokban, olyan hó fuvások vagynak, hogy a' marha

is belé dőlhetne. Tegnapra viradólog, olyan hó-hal-mokat hordott volt a' szél *Bétsnek* vagy két kapuja elibe, hogy ott sem szán, sem szekér, sem gyalog ember, ki nem mehetett addig, míg napfázamosok útát nem ástak. Némelly külső házaknak lakosai el-bámul-tak reggel, midőn kapujokat hó-halommal úgy bé-ra-kattatva lenni szemlélték, hogy ki sem jöhetnek, míg ember magosfágnyi hóban útát nem ástanak. Mind tegnap mind tegnap-előtt az az irás vala a' *Bétsi* fő Posta hivatal ablakaira ki-függesztetve, hogy egy Posta is el nem érkezett. Innen sem bortsáttatott a' Posta-izékér egy felé is mind addig útnak, míg ide idegen Posták nem érkeznek, és az útnak járhatóságok felől hírt nem hoznak. — A' mint a' *Hortobágyi* embernek a' tsákója és pipája, így a' *Bétsiek-nek* a' *Stutzlija* (Karmantyuja) eddig örökké elég oltalom volt a' hideg ellen: hanem az idén, ki-vált most vége felé Januáriusnak, még a' *Stutzli* is meg kezdett dideredni, és a' *Ritterek*' ideje-beli farkas bőr bundák is elő-szedettek, s-a' leg kopottabbak is igen jó szolgálatot tesznek. Nem is emlékeznek, hogy a' farkas bőr bunda olyan drága lett volna, mint az idén. — Minden ujjságok hóval vagynak tele, és az egész világról, csak a' nagy hideg és nagy hó felől veszfzük a' tudósításokat.

A' múlt *Szombaton* ismét egy nevezetes szánkázás, még pedig a' közelebből említetttnél is *qualificáltab* esék *Bétsnek* utzáin. Negyvenhat pár méltóságok voltak 46 szánakkal jelen; erre a' napra feléségeiket is el-tserélték vala; az előbbeni alkalmazottságokkal minden férjfi Méltóság a' maga feteségivel ült volt egy szánban. — Ezt az utóbbi szánkázást *Romai* Birodalom-beli Hertzeg *Grasalkovits* adta, a' kinek az *Udvari Augartennel* általellenben lévő palotájában esett-meg a' szánkázás után az ebéd, a' hol a' szobák már egy héttel előre melegítették. — A' mint közönségesen vetik, egy ilyen szánkázás valami 4 ezer forintokban szokott kerülni.

Hadi Történetek.

A' *Hollandiai szélekről*. — Gróf *Klerfe* azt írja *Mühlheimből*, 12-dikben, hogy az ellenséges erőnek

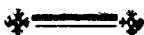
elő-nyomulása arra kényszerítette az *Egyesült* seregeket, hogy *Cuylemburgban* és *Leerdámban* vizigázaton *Könyü-seregeket* hagyván hátra, magokat egész *Cuylemburgig* mindenütt a *Leck* vizinek jobb partjára vízfzra vonnyák, s-hogy Generál *Hammerstein* a' *Hannoveránusokat Arnheimnél* a' *Tsászáriakkal* öfzvé tsatólta légyen. „

A' *Hágai* Udvari hadi hir-adás így ír: — „Kiterjeszkedvén a' *Frantziák*, az *Ánglusoknak* vízfzra nyomások után, *Januáriusnak 7-dikén* a' *Waal* vizinek egész jobb oldala felöll, és *Thieltet*, *s-Bürent* elfoglalván, tanátskozás tartatott *Utrechtben*, hogy az *Egyesült seregek* őket *9-dikban* támodgyák-meg, és, ha lehet, nyomják vízfzra. Igen nagyinak találtatván azonban az ellenségnek ereje, nem lehetett reá támodni, mellyre nézve az *Egyesült sereg* kéntelenített magát arra határozni, hogy a' *Rénus* és *Leck* vizin túl minden vidékeket oda hagyván, ezen vizek mege vegye magát. Az *Ánglusok* fő hadi szállása *Deventerbe* az *Iffel* megé tétetik által; a' *Hannoveránusok* nehéz ágyuji *Osnabrükbe*, az *Ausztriaiaké* pedig *Münsterbe* költöznek által.

Pischegrü, *Cliviában* gyülyt egy hadi sereget öfzve, és innen akar egy *Speculátziót* tenni.

A' *7-dik* *Januáriusi* *Amsterdami* levelekből látjuk, hogy a' *7-dikben* esett *Utrechti* hadi tanátsban, az *Orániai* *Fridrich* Hertzeg, *Hannoverai* Generál *Walmoden*, Báró *Alvintzi*, az *Ánglus* Követ, s-több más fő hadi személlyek vóltanak legyen jelen. — A' tanátskozás után, minden *Egyesült seregek* elő felé kezdették venni úttyokat, melly szerént *8-dikban* *Büren* és *Geldermalsen* mellett vakmerő tsatázás vólt, sok vér omlott-ki, és a' tsatázásnak az estve vetett véget. Az *Ánglusok* *300* embert veszettek, kik között *1* Májor, *2* Obersterek, s-több más alatonabb rangu tífztek vagynak. — De ezen tsatázásról még semmi Udvari hiteles hir-adásunk nintsen.

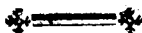
Hasonló véres tsatázásokról embekeznek a' *Vészelből* *Jan. 13-dikán* indúlt levelek is. Ezek szerént a' *Frantziák*, egész erejeket a' *Waal* vizinek a' *Ra-*

rusból való ki-ágazásától fogva le *Gorcumig* öszve vonván, az Egyesült seregekre, 8-dik, 9-dik, 10-dik, 11-dik Januáriusban mindenütt reájok ütöttek. A' két elsőbb napokon ugyan tökéletesen vízfzaverettettek, és az *Ausriak* még 10-dikben is szerentsésen vízfza nyomták őket, hanem az *Anglusok* és *Hannoveránusok* meg-verettetvén, *Arnheimnál* a' vizen kereftül költözni kentelenítettettek, melly miatt a' *Tsászáriaknak* jobb szárnya is változtatni kentelenítettett fekvésit. — Báró *Alvintzi* el-küldötte ugyan *G. Werneket* az ellenség vízfza nyomására, de a' dolgoknak ki-meneteliről még semmit nem értettünk. — Mind ezekről bizonyosabb hir-adásokat várunk.

Lengyel Orfzág.

Warschauból Jan. 9-dikén. A' *Lengyel Király* a' maga kísérelével együtt Jan. 7-dikén *Grodno* felé, *Orosz* szekezesekkel, bizonyoson útnak indúlt, a' *Postáknak* a' *Lithwániai* utákon, rész szerent lovaik nem lévén, rész szerent sok helyyekről magok a' *Posta* mesterek is el-távozva lévén. A' *Király* annyi szükséges portékát küldött-el előre *Grodno*ba, mint ha *Warschauba* többször vízfza sem fogna menni. (Más levelekből is olvassuk, hogy a' *Lengyel Király* ezen túl, nem *Warschauban*, hanem *Grodno*ban fog lakni.) Az *Orosz* Követség-beli Tanácsos *Duwow*, az eddig *Warschauban* mulató Követeknek tudtára adta, hogy *Warschauban*, már most *Királyi Udvar* nem lévén, tehát ezen túl, ők is, tsak mint magános személlyek, úgy fognak ott tartattatni. Egy olly népes és tsak nem régiben is olly zürzavaros városban, mint a' milyen *Warschau*, és a' hol olly sok roz gondolkodásu embereknek vagyon egybe gyűlő helyyek, a' *Királynak* életit a' veszedelnektől féltvén a' *Tsászárné*, ez által indittatott arra, hogy ő felségit a' *Grodno*ba való menetelre reá vegye. — Két *Húgai* a' *Királynak*, *Zamoiska* és *Branicka* nevű *Grófnék*, *Bétsbe* fognak útozni. — A' *Tsászárnénak* további akarattyát, *Hertzeg Repnin* *Gródnoban* fogja a' *Király* elibe terjeszteni.

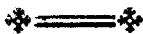

Á n g l i a.

Azt az *Oráziót*, mellyel az *Anglus Király* a *Parlamentomnak* egy félbe szakasztott üléseit elszokta kezdeni, egy meg-köszönő *Jelentéssel* szokta a *Parlamentom* mindenkor vizszonozni: de úgy, hogy előbb a *Parlamentomnak* mind két *Házai* által jól meg-hányatik és vettetik, hogy ezen meg-köszönő *Jelentésnek* (ők azt *Adresznek* nevezik) minémü tulajdonságúnak kellefsék lenni. — El-mondván a *Király* az *Oráziót*, az, mind a *Felső*, mind pedig az *Alsó Házban* fel-szokott még egyszer az után külön-külön olvastatni, és akkor kezdődik-el a felette való vetélkedés. — A mostani *Oráziójáról* a *Királynak* úgy irnak, hogy annak az a része, mellyben a *Wal-lisi* Hertzegnek házasságáról volt emlékezet, oly nagy meg-elégedéssel fogadtatott mindenektől, hogy ha az *Orázióban* semmiről egyébről a *Király* nem emlékezett volna, bizonyosan a meg-köszönő *Adress* ellen, senki még csak egy szót sem szollott volna; — a hadnak folytatása ellenben, ilyen vetélkedésekre szolgáltatott alkalmatosságot: —

A *Felső Házban*. — Gróf *Camden* úgy ítélte, hogy a *Frantziákkal* éppen most békefséget kötni, a midőn az ő fegyvereik a múlt esztendei táborozásban olly győzedelmesek voltak, a leg illetlenebb dolog lenne. Lehetne pedig remélni, hogy az ő mérték felett való meg-erölködések, nem sokára meg fogna tsökkenni, és mind katona mind pedig pénz dolgában fogyatkozást fognának szenvedni. Tsináljanak a *Szövetséges Belga Státusok* bár akar mit; *Angliára* nézve csak ugyan nem lehet ebből semmi következt húzni, u. m. a mellynek hajós seregei különbe is, akar melly leg-rettenetesebb ellenségnek meg-győzősire elégségesek. — Gróf *Guilford* volt az első, a ki a meg-köszönő *Adresshez* ragasztandó tordalékban azt javasolta tanátsoltatni a *Királynak*; hogy a *Frantziákkal*, a magát elő adó leg első alkalmatossággal, jó el-fogadható fel-tételek alatt, a nélkül hogy a *Frantziáknál* lévő Ország-lás-forma valami akadályát szolgálhatna, kössön békefséget. — O b á m u l (mond

Guilford) az *Anglus* Ministerek' meg-átalkodságán, a' kik a' népnek közönséges kívánságával ellenkező-
lög, tsupán csak a' magok' pártjoknak haszna-keresés-
siből, ezen hadhoz nem értő Syftémájok és zürzavar-
jok mellett, tovább is meg akarnak maradni, holott
tovább ki-tartani lehetetlen. Ha az ember a' mi Mi-
nisterjeinkhez tovább is vak bizodalommal akar visel-
tetni, meg kell győzettetve lenni ezen dolgok felől
u. m. hogy a' hadnak el kezdése részünkről bölts és
tanátsos volt legyen, hogy annak folytatása a' mai
környülállások között szükséges, s-hogy végre mi
annak folytatását alkalmas kezekre bíztuk. —
Ő ezekről, *Angliára* nézve, egész *Europával*
együtt kételkedik. *Anglia* a' mostani Ministerium
által, egy igen virágzó állapotból és felsőségből ta-
szítottatott ezen rosz háborúba, és az örvénynek szé-
lihez közel állítottatott. *Hollandia* is a' mi Minister-
jeinknek Syftémája által bonyolítottatott belé ezen had-
ba, és a' veszélyhez közel vezetettetett; és ha mi ötöt
egy békeféség által meg-menteni nem igyekszünk, ta-
lám még nagyobb áldozatunkba fog kerülni. Az
igafság kívánnya, hogy azt a' Respublikát, a'
melly a' mi keresett közben való jövetelünk nél-
kül, talám éppen úgy tselekedett volna, mint *Dá-
nia*, s-mások, bátorságba helyheztetsük. A' mi más
Hatalmasfágokkal való kötéseink nem akadályoztat-
hatnak-meg bennünket, hibáinknak meg-jobbitásában.
Corsicának vissza adásával sem sokat vesztenénk.
Az egy *Howe'* tengeri győzedelmin kívül, melly
által ő magának olly halhatatlan ditsőséget szerzett,
minden több tengeri probáink ollyan szerentsétlenek
vóltanak, valamint a' száraziak, a' melly szerentsét-
len hadi munkáinkat nem a' vezéreknek, hanem a'
mi Ministerjeinknek tulajdoníthattjuk. Ha a' hadnak
célja tovább is a' lenne, hogy *Frantzia* országot
meg-hodoltassuk, és nékiek parantsolva szabjunk egy
ország-lás-formát elejekbe, úgy vagy nekünk *Párisba*
kellene mennünk, vagy a' *Frantzia* népnek magának,
a' *Conventziót*, ujj *Revolutzió* által kellene el-öf-
latni. De sem egyik, sem másik felől nintsen sem-
mi reménség.“

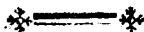

Lord *Morton* azt felelte röviden de fontoson a' *Guilford* okoskodásaira, hogy egy olyan el-nemtelenedett Nemzettől, mint a' millyen most a' Frantzia Nemzet gyalázatos békefséget kérni, egy *Britannus*-nak kevélységivel ellenkezik: ez a' had, szükséges, és már most egszfer el-kerülhetetlen. "

Grof *Derby* így beszélt. — A' mult esztedőben, *Hollandiának* és a' *Schelde* vizinek meg-oltalmazása, vólt a' háboru' tzelja. Most ezen tzelrol halgatás vagyón. Sokat beszélük, hogy az ellenség ezt a' hadat nem fogja sokáig gyözni. Honnat veszük, és minn fundálják ezt a' hirt? Hibáznak a' mi Ministereink; és valamint az egész hadnak tzelja, úgy Frantzia országnak valóságos állapotja felóll is, a' setétben tapogatóznak. Honnan tudgyák ök azt, hogy Frantzia országnak Kints-tárja meg-üresedett? A' magunk' állapotjáról se felejtkezzenek-el. Most mi minden katonát 25 *Guinével* verbuálunk-fel; és ez által hajós seregeinknek népefségiben teszünk kárt. Hiteles és fő tisztyeink, nékeim ollyannak erősitették lenni az ellenség' táborának készületeit, hogy már külbömb nem lehet. A' magunk' Amérikai szigeteink vezedelemben forognak, mert én tudom, hogy a' Frantziák' ereje ott nagyobb, mint a' miénk. És mit mondgyunk arról, hogy az ellenség' hajós serege most a' *Canálist* bé-zárva tartya. Én nem beszéllek részre-hajlásból: az Isten és Uraságtok előtt erősítem, hogy tsak a' Haza' javát hordozom szemeim előtt. *Corsica* kevés tekintetet érdemel, és tsak a' Minister' bé-folyásának szélesítésire való, azzal is több személyeknek fizetésre való fel-vételekre adódván néki alkalmatofságok. A' jött kérdésbe: kivel és ki által keljen békefséges traktát kezdeni? Én tanátslom erre, hogy mennél hamarább hozzá kell ahöz kezdeni, és ezen traktálásra azok az emberek a' legalkalmatosabbak, a' kik az egyező népeknek hajlandóságaikat leg jobban ki-fejezik. — Az *Admirális*' vagy a' Hadi dolgokat igazgató fő Tanáts' Præsesse Grof *Spencer*, meg-vallotta azt, hogy az új katonák' verbuálása ugyan a' tengeri örönek nagy

gyengülésire vagyon, és az ellenség mind vizen mind szárazon nagy elő-meneteleket tett: hanem a' Gróf *Derby*' szavaira egyéb aránt azt felelte — hogy az ellenség' hajós sereginek a' Canálisban való létin kételkedik, és ő az ellen minden készületeket megtett — hogy ő az *Anglusok*' erejét az *Amerikai* szigeteken a' *Frantziákénál* nagyobbnak lenni reméli — s-hogy ő minden igyekezetit arra fogja fordítani, hogy az *Anglus* hadi erő a' *Frantziáknak* megfeleltesen; a' mint-hogy mennél vakmerőbbek volnának az ellenségnek próbái, annál szükségesebb dolog *Angliának* magát meg-erőltetni. — Lord *Barrington* azt adta igen fáinul értékre a' *Ministereknek*, hogy ő ugyan a' meg-köszönő *Adresset* helybe hagyja, de kéz-között reméli, hogy a' békeféséget munkába fogják venni. Végre, a' mostani *criticus* időkben és az ilyen fontos dolgokban, az egyféséget és a' részre való nem hajláft javasolta mindeneknek.

„Én örvendem (mond *Marquis Landsdowne*) hogy ezen had ellen való protestátciónak mind tavaly mind az idén alája irtam volt nevemet. A' mi külső országra küldött seregeink nintsenek többé az élők' országában. Az *Anglus* tisztek gyermekek, a' kik az *Ovidius Metamorphosisát* most hanyván kezeikböl-el, magok tsudálják, hogy Kapitányokká és Obersterekké változtak által. Gránátérossaink Invalidusok. Mindenütt az ellenség gyöz. Még *Corsica*, ez a' *Minister* kedvesse is, veszedelemben vagyon. Az ellenség, az 1794-dik esztendőben, 23 fizesentsés ostromokat tett, 6 végső határozású ütközetet nyert-még, 2803 ágyukat vett-el, 60 ezer leg jobb fegyvereseket, *Capitulátzió* által, vagy tsatázás közben hadi fogjokká tett, 144. városokat vett-még, mellyek között az *Europai* leg erősebb várak közzül való is voltak. *Spanyol* ország majd egészfzen az ő hatalmokban vagyon; és az ő 4 ágyú öntő műhelyeik közzül kettőt az ellenség bir. Ha *Hollandia* a' *Frantziákkal* békeféségre lépik, valyon mi némü feltételeket fognak a' *Frantziák* elibe szabni? De a' mellet, miuthogy a' viz el-fagyott, és a' jég *Arnheim-*

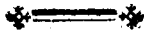
nál a' hidat el-hördötte, a' *Waal* vizin is könnyen kerecsztül ronthatnak, és szerentsétlen lovassaink ki lesznek nékiek tétettve. A' Német országi Diétán, tsak egyedül a' *Hannoverai* Választó Fejedelem (az *Anglus* Király szegezte magát a' meg-békélés ellen. Ideje már egyszer, hogy Ministerjeink hitájakat meg-ismerjék, és jóvá tegyék. Kedves dolog hallani, az igaz, hogy nálunk egy reggel 24 Millio Font *Sterlingek* fel-vehettetnek. De a' Kereskedők, a' kik ezt a' sok pénzt circuláltatták, hónap könnyen bänkerottá lehetnek, és ha sokáig ezen az úton vakon megyünk, könnyen a' Frantziák' szerentsétlensége érhet bennünket. Nevetséges kérdenünk, hogy kivel tractáljunk? Ezt a' kérdést még a' Német országi Gyűlés sem méltoztatta gondolóra venni. Akar melly külömb-külob-féle pártok vóltanak légyen is *Párisban* a' Revolúziótól fogva, egy külső Hatalmatsággal való *Tractát* sem rontottak ok tsak u. y. n. meg. De hát a' mi drága nyereségeinket, az *Ámerikai* szigeteket ki-botsásuk e' kezeink közzül? Nem tsak *Guadalupe*, hanem talám *Martinique* sziget is, vízfza fogta már eddig az ellenség maga venni. *Corsica* szigete, a' *Nekker* és *Volney* le-írásik szerént, olyan tsekély hogy számba se vétetethetik. Bár tehát, az *Anglus* Ministerek, a' kik a' magok' *Ámerikai* hibájakat, ha későre is, meg-e merték, Frantzia országgal való hibáikat is vennék ezekbe.

Utoljára elő állottanak a' Ministerek' részről Gr. *Mansfield* és Lord *Greenville*, a' kik Frantzia országnak Kints-tárjának rosfsz állapotban való letit igen szomorú szinekkal festették-le. *Greenville* jelentette tsak ugyan, hogy a' Király beszédére tétetendő lözönő válofszban egy szó sintsen olyan, a' mi azzal ellenkezne, hogy a' Király békefséges *Tractát* ne kezdgyen, mibellyest illendő alkalmatofság magát elő adgya. — Lord *Lauderdale* azt vetette a' *Greenville* szavainak utánna, hogy az egészséges emberi értelemmel meg-egyező tselekedet lenne az, ha ez az alkalmatofság, mennél előbb annál kedvesebben meg-rá-gattatnék. — Utoljára voxolásra kerüvén a' dolog,

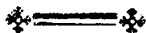
a' Minisztériális 'párt' erősségei annyival hathatósabbaknak találtattak az *Oppositionnak* erősségeinél, hogy a' Király beszédgyinek minden hozzá - adás nélkül való meg - köszönésre 107 - ten, arra pedig, hogy a' meg - békéllést sürgető tordalékot a' meg - köszönő *Adresshez* hozzá kellessék ragasztani, tsak 12 - ten voxoltanak.

Nem kevesebb hathatóságú erősségekkel éltek a' Ministerium partfogoi, s - nevezetesen pedig Minister Pitt maga az Alsó - Házban az *Oppositio'* ellen. *Vilberforce* a' ki a' Minisztériális pártról tsak most ment által az *Oppositio'hoz*, az első volt, a' ki magát annak ellene szegezte, hogy a' Király beszédgyit tsak minden fel - tételek nélkül kellene meg - köszönni. — „Ö erre (mond *Vilberforce*) azért nem áthat reá, mivel a' Király beszéde leg - kissebb reménséget sem nyúlt a' békeesség felől. Azt erősítik, hogy Angliának Frantzia országra nézve való környülállásai most is azok volnának, mint az utolsó Parlamentomi ülések alatt vóltanak. De ez fundamentom nélkül való dolog, mivel - hogy a' *Jakobinusok* már megbuktanak, és a' Frantzia ország ellen való *Szövetség* széllyel kezdett bomolni. Midön ez a' *Szövetség* még egészfzen a' maga szélelsége szerént fenn állott, a' midön Frantzia országban 43 helyen ütött - ki az *Insurrectio*, akkor nem lehetett meg - gyözni az ellen - séget, mennyivel kevesebbé lehet tehát ez után, a' midön a' mi ahoz való eszközeink meg - fogyatkoztanak. — Végre *Vilberforce* azt javasolta az *Adresshez* hozzá adatni: hogy, a' jó és illendő fel - tételek alatt való meg - békéllésre, kérni kell a' Királyt; és ha a' békeesség ilyen módon tökéletességre nem mehetne, akkor az Alsó Ház kész lészzen a' Királyt, a' hadnak folytatásában a' leg - hathatosabb módon segíteni. „ —

Pitt, a' ki valamennyire roszszul vólt, és ezért a' máskori szokása szerént, most a' beszéddel leg utolsó - nak nem maradhatott, meg illetődését mutatta azon hogy sohan az ő Barátjai közzül, kikről éppen nem

gondolta volna, úgy megváltoztak értelmekben. Ilyen p. o. *Wilberforce* kinek következendő szavait vette fel *Pitt* először is: — „A' ki helybe-haggya, a' Királyhoz küldendő Közfőnök Választ, minden hozzáadás nélkül, megmutatja az által, hogy Republikánussal alkuba erefzkedni nem akar. — Erre *Pitt* így felelt: — „Az meg-lehet, hogy vagyon Fr. Országban is egy Közönséges-Társaság, a' mellyel kötni lehet az Egyenességnek régulái szérént: de azokkal, a' kik most uralkodnak Fr. Országban, lehetetlen bátorságos alkut kezdeni. Tsak el ne felejtjük soha, hogy midőn a' mostani hadról vagyon szó: mind annyiszor, a' mi Tartományunknak meg-tartása, s-a' Főtelenségnek és Istentelenségnek ki-írtása forog fenn: és hogy a' Frantziák, a' mi ditső Konstituzionknak le-rontására tzeleznak, mellyet, annyival inkább gyűlölnék minthogy leg-erőssebb védelem ez, az ő, vad és nem-termézetes szándékjaik ellen. Ha az Istenigondviselésnek végére-mehetetlen akarattja tartja, hogy az a' szörnyü Systéma, melly az Emberi-nemnek, első romlására tzelez, ellenünkre is fel-emelkedhesen: ne mondattafsék avagy tsak felöllünk, hogy mi, gyáván viseltük magunkat. En erős meg-határozással vagyok, úgy intézni lépéseimet: hogy az ezekre való vizfsza - emlékezés, semmi szomorú érzést ne okozzon szívemben. (Olly tűzbe jött ekkor *Pitt* Ur, hogy bótsánatot kért, nagyobb indulattal való szólásáról, mint a' millyennel szokott málfzor szóllani) Az itt a' fő dolog — (*mond Pitt továbbá*) — hogy egybe kell hasonlítani a' veszedelmeket, mellyeknek ki vagyunk tétetve, ha mi, meg-alatsonitjuk magunkat Fr. Ország előtt; azokkal a' veszedelmekkel, mellyek, a' had' folytatásánál fogva érdekelhetnek bennünket. Meg-bukott ugyan Fr. Országban *Robespierre*: de azokhoz sé lehet nagyob bizodalommal lenni, a' kik fel-váltották őtet az Igazgatásban, az az, a' Lakosok' életekenn, szabadságjokonn, és vagyonjokonn való hatalmaskodásban. Még mind ez ideig, az úgy nevezett Emberi-júsonn, a' szabadságon s-egyenlőségben fundálódik a' Frantzia Systéma; melly, természet szérént ellenkézik minden Igazgatásokkal, s-különbösen

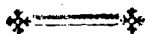

a° *Britanai* Konstituzió' lelkével. Trónusba ültetődött az említett Systema által a' Tyrannuság; s-a' szabadság, békókba vettetett. — Avagy fognak e' Békefésre hajlani a' Frantziák, mig utolsó szükség nem kényszeríténdi erre őket? A' mig tsak telik tölök; mindég azon lesznekök, hogy régi szándékjait végre hajthassák. Ha mi Békeféséget kötnénk: úgy szellyel kellene botsátanunk a' hadi erőt, mellyet, két esztendőktől fogva gyűjtöttünk, s-a' melly, soha se' vólt még olly nagy, mint most. Fel-bontsuk e' az Öszve-szövetkezést, melly lett Frantzia Ország ellen, hogy ekképpen gyengeségünket az egész Világnak tudtára adjuk, és éppen ez által, ujj alkalmatosságot szolgáltassunk a' Frantziáknak arra, hogy bennünket meg-támadjauak. Azt mondják ugyan némelyek, hogy ha Békeféség lenne: ebből, szükségesképpen romlása következne a' Frantzia Országi mostani Igazgatásnak: de én ezt leg-alább kétségesnek tartom. — Hát a' *Jakobinusokat* abba az állapotba helyeztetsük, hogy a' *Szeretseneknek* szabadon való botsáttások által a' mi *Amerikai* szegeteinken a' legiszonyubb *Scénakát* követhessék-el? Reá mehetnének e' mi arra a' hitefzegésre, hogy a' Frantziáktól elvett *Amerikai* szigeteket nékiek ismét visszsa adván, azokuak lakosait, a' kik magokat a' *Britannusok*' oltalma alá adták, az ő gyilkossai'knak kezekre adgyuk? Meg-engedhetnők e' mi azt, hogy *Austriai* *Belgium*, a' Frantziák birtokában maradgyon? — Pedig a' *Status Quo* szerént mind ezeknek így kellene meg-esni: s-még nem igen nagy a' *probabilitás*, hogy valyon az ellenség, ezekre a' fel-tételekre is reá állana e'. — Végre leszállott *Pitt* a' Frantzia Kints-tárnak gyenge lábou való állapottyára, a' mellynek dülő-félben valóságát, a' háborunak folytatására, a' leg nagyobb indító oknak mondotta lenni. A' Frantziáknak 2 utóbbi esztendők-beli költségét 320, az egész Revoluzió alatt valót pedig 400 Millió Font *Sterlingekre* (4000 Millió Forintokra — —) tette *Pitt*, melly után ilyen szavakkal rekezttette bé beszédit: — „ Tegyük-fel, hogy *Hollandia* kössön békeféséget, én még ebből

nem látom által, hogy mi — ha *Austriának* Subsidiumot adunk, és *Spanyol* ország velünk leszen — tzelunkat el ne érhetnök, egy olyan tzelt, a' mellytől egész *Europának* java, sőt meg-maradása nagyon fel-függesztetve?

Pitt után *Fox* állott-fel leg előbb is arról panaszkodván, hogy a' Ministerek a' magok bizonyos értelemeket a' hadakozás iránt, mind eddig ki nem jelentették. A' Király beszédgye (úgy mond) most megjegyzésre méltó, mivel a' hadnak nyilvános tzelja az által jelentetett leg előbbfőz ki, és azt adgya értésünkre, hogy a' Frantzia országban uralkodó pártal semmi alkut nem lehet kezdeni. Arról is említés tétetett, hogy az ellenség, néhány erőss várakat el-foglalt. Igen is; egy táborozásban többfőz győzött, mint a' mennyi valaha, a' *Gothusoknak* és *Vandalusoknak* bé-rontásától fogva, annyi idő alatt, meg-történt. Szerentsétlenség e', vagy pedig a' mi példa nélkül való tébolyodottságunk az, a' mi bennünket minden veszélybe belé meritett. Még mind arról nagyon a' szó, hogy a' Frantziák Principiumi ki-irtatódhatnak. De mi kára *Angliának* abban? Semivé lettek e', *Dánia*, *Swetzia*, *Helwetzia*, és az *Amérikai* Statusok, a' mellyek pedig a' Frantziákkal való kereskedések miatt az ő Principiumjaikat bé-sziviták. Itt *Angliában* nem a' Frantzia Principiumok, hanem a' határok közzé nem szorított Monarchiái ország-lás-formája lépett feljebb. Hogy béke-séges projectomokat tegyünk, magunk' meg-alatsonyításának tartatik. A' mint *Pitt* Ur mondgya, még nem verettünk eléggé-meg, és béke-séget nem kell mind addig csinálnunk, valameddig szükseg által nem kényszerítettünk. Holott béke-séges projectomokat tenni, nem olyan felette tisztességtelen dolog. Leg alább még az *Amérikai* hadnak végivel béke-ség-szerző Biztosokat küldöttünk *Párisba*. A' mi azt illeti, hogy az el-foglalt *Amérikai* szigeteknek *Rojalista* lakosait a' kegyetlen fatamnak ki nem tehetjük, arról nem az *Anglus* Nemzet, hanem a' Ministerek tartoznak számolni, a' kik a'-meg-tsaló reménség által őket

fel-ingerlették., — A' Frantzia Kints-tárról való be-
szédgyit *Pittnek*, annyiba hagyta *Fox*, azt monda-
ván, hogy nem illetlen dolog e', a' *Britannusokón*
taxát taxara vetni, azért, hogy a' Frantziák' meg-
romoljanak? A' mi a' Papiross pénzti illeti, az éppen
olyan kelletlen lábon áll most Frantzia országban,
mint a' milyenen régen *Amerikában* állott, de kés-
őbbre, az elsőre nézve éppen olyan háfznos fogna
lenni, mint a' millyen *Amerikára* nézve volt. Fran-
tzia országgal éppen úgy békefséget lehetné kötni,
mint mással. Utoljára a' békefséget szükségesnek
mondotta lenni *Fox*, a' melly, a' mint ő reméll,
nem sokára meg is fog köttetődni. — Mind ezek
után reggeli 4 órára itt is voxolásra menvén a' dolog,
a' Minister pártjának erőfségei győzedelmeskedtenek,
a' kiknek javaslatát 246 *Voxok* hagyták helybe, és
csak 73-man mondottanak ellene.

Midőn a' Király a' Parlamentomnak ki-kezdésire
ment, az után álló sokaságtól igen nagy és örven-
detes *Hurrah* kiáltás által fogatratott; hanem éppen
olyan nagy volt ennek kiáltása is: *békesség! békesség!*

A' Ministérialis pártról sokán az *Oppositio* mel-
te állottanak által, melly fzerént ennek tagjai mind
a' két Parlamentomi Házakban szaporodtanak. Az
Alsó Házban most 75 tagjai vagynak az *Oppositzió-
nak*. — *Vilberforce* készül; hogy *Tort* nevű *Ang-
lus* tartománynak nevében, a' hadnak bé-végzésére
nézve, egy *Memorialist* terjesztszen a' Parlamentom
elibe. — *Stanhope* arról tett jelentéft a' *Felső-Ház-
ban*, hogy a' közelebbi Kedden, egy fel-téelt fog
a' Parlamentom elibe terjeszteni, mellynek a' leszen
a' foglaláttya, hogy *Nagy-Britannianak*, a' Fran-
tziák' belső környülállásaikba avatkozni, nintsen jussa.
— Mind ezek olyan elő-készületek, mellyek a' Par-
lamentomnak tagjai között kemény vetélkedéseket
fognak szülni.

Frantzia Ország.

A' *Robespier*' papirossainak meg-visgálásokra
szendeltetett *Commissiónak Courtois* nevű tagja, igen

eleven le-irást tett a' Conventben az ő kegyetlen Systémajáról, és arról a' hasan való tsufzásról, a' mellyel *Roberspier'* magát tiszteltetni kívánta. — „Az ő írásaiból ki-tetzik (mond *Courtois*) hogy a' Conventet femmivé tenni, és annak helyyibe egy *Detemvirátust* bé-hozván, az által a' Királyi meltóságot vizsgálja állittani akarta legyen, s-több e' félék.

A' nagy tengeri szélvezek, mind a' *Bresti* mind a' *Cherbourgi* ki-kötő-hellyekben, sok károkat okoztanak, a' *Bresti* kikötő-helyből nem régen ki-evezett nagy Frantzia hajós sereg tsak kevés napokig mulathatott ezen szélvezek miatt a' tengeren, és egy 110 ágyus hajója el-süjvedvén, a' többek kéntelenek vóltanak vizsgálja evezni. Az el-süjvedett hajóról tsak az embereknek egy részit lehetett meg-menteni, egyebek mind a' tengerbe vésztek.

BA' Frantziák gondolkodása' módgyában való nagy változás, még tsak a' dolgoknak neveit is meg kezdette változtatni. *Toulon* az ólta, hogy az *Anglusoktól* vizsgálja vétetett, *Hegynek* neveztetett; most már ez is, valamint *Lyon* és *Marscell*, régi nevit kapta vizsgálja. Egy hajó, a' melly *Jakobinusnak* neveztetett, most *Neuf-Thermidornak* (9-dik *Thermidornak*) neveztetik, a' melly napon t. i. *Roberspier* árestomba vitetett.

A' Respublika iránt magokat érdemesekké tővő mester-emberek' és tudósok' buzdítására, közelebbről 300 ezer Livrákat parantsólt ki-olztatni a' Convent. — A' láb-belinek szük vólta miatt sok fogyatkozást izenvedvén a' Frantzia tábor, meg-parantsolta a' Köz-jóra ügyelő Commissió egy *Bertholót* nevü *Chymicusnak*, hogy a' bőr-tsáválásnak rövidebb idő alatt eshető módgyát találja-fel. *Bertholót* tehát egy *Seguin* nevü Timárt, a' ki ebben a' dologban már maga is sok próbákat tett vólt, jobban is meg világosítvá, és ösztönözvén, annyira vitték a' bőr-tsáválást, hogy 14 napok alatt sokkal jobb bőrt készítenek, mint eddig. A' Convent ezt az ujj bőr-készítő módot nyomtatásban minden felé el-fzélesztette, *Seguinnek* pedig tehetséget adatott, hogy mennél több bőrt tsáválhasson-ki.